

GEWESTELIJKE HAVENCOMMISSARIS

WERKINGSVERSLAG JULI 2001- JUNI 2003

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	5
1. Het nieuwe Vlaamse havenlandschap	6
1.1 Elk speelt zijn rol, elk krijgt zijn deel	6
1.2 Gelijke monniken, gelijke kappen	6
2. De gewestelijke havencommissaris binnen het Vlaamse havenlandschap	8
3. De decretale opdrachten van de gewestelijke havencommissaris	10
3.1 Schorsing en beroep	10
3.2 Visum	11
3.3 Toezicht op de haventarieven	11
4. Niet-decretale opdrachten van de gewestelijke havencommissaris	12
5. Visie en missie van het gewestelijk havencommissariaat	13

6.	De gewestelijke havencommissaris als boswachter	14
	6.1 De kwaliteitscontrole	14
	6.2 De naakte cijfers	17
7.	De gewestelijke havencommissaris als signaalgever	18
	7.1 Van A tot Z : de samenwerking tussen de havenbedrijven	18
	7.2 De Langetermijnvisie voor de Vlaamse zeehavens	19
	7.3 Wetsmatiging- en reguleringsmanagement	20
	7.4 De samenwerking tussen de Vlaamse administratie en de havenbedrijven	20
8.	Netwerkvorming	21
	8.1 Het ministerie van de Vlaamse gemeenschap	21
	8.2 De havenbedrijven	21
	8.3 De maritieme en logistieke wereld	21
	8.4 Andere toezichtsinstanties	22
9.	Bijlagen	23
	9.1 Medewerkers gewestelijk havencommissariaat	23
	9.2 Relevante decreten en uitvoeringsbesluiten	23
	9.3 Beschikbare publicaties en documenten	24
	9.4 Contactgegevens	24

Liever boswachter dan landvoogd

Boswachter en signaalgever: zo kan de functie van de gewestelijke havencommissaris nog het best omschreven worden. Sinds het havenlandschap in Vlaanderen met het havendecreet van 2 maart 1999 grondig werd hertekend, werd ook het toezicht op de publieke havenbedrijven – als opvolgers van de oude havenbesturen – op een andere leest geschoeid. De gewestelijke havencommissaris (GHC) werd één van de schakels om de gelijkwaardige werkingsvoorwaarden tussen de vier Vlaamse havenbedrijven – Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende – te helpen waarborgen.

Sinds 1 juli 2001 is de GHC aan de slag. Twee jaar later is het tijd om een eerste balans op te maken. Houden de havenbedrijven zich nu strikt aan de formele spelregels, zeg maar het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten? Neigen de havenbedrijven nu meer naar samenwerking om de (concurrentie)positie van de Vlaamse havens te versterken in de Hamburg-Le Havre – range? Dit eerste werkverslag geeft een genuanceerd, maar positief antwoord op die twee cruciale vragen.

De spelregels – zoals die in het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten zijn vastgelegd – worden goed nageleefd, maar moeten verder verfijnd en uitgeklaard worden (bvb. op het vlak van de haventarieven en de geschillen m.b.t. het personeelsstatuut van de havenbedrijven).

De Vlaamse havens zijn autonome publieke bedrijven met een sterke lokale verankering waardoor ze tegelijkertijd collega's en concurrenten zijn. Geleidelijk aan weten ze ook de weg te vinden naar een punctuele samenwerking die hen sterker moet maken tegenover de buitenlandse concurrentie. Uiteindelijk gaat het in onze Vlaamse havens om meer dan 100.000 jobs en om zo'n 8% van al de economische rijkdom die in Vlaanderen geproduceerd wordt. Daar moet zorgzaam mee omgesprongen worden: economisch, sociaal en ecologisch.

Nu het team van de gewestelijke havencommissaris – met zijn drie jonge en dynamische medewerkers – volledig is, kunnen nieuwe uitdagingen aangepakt worden. Niet met de harde hand van een landvoogd. Wel met de stevige hand van een boswachter en signaalgever die waakt over de correcte toepassing van het havendecreet in een steeds complexer wordend havenlandschap.

De stakeholders in het Vlaamse havenlandschap zijn de vele havenondernemingen, de havenbedrijven, de Vlaamse overheid en de duizenden Vlamingen die dagelijks in en om de havens werken en leven. Zij hebben allen een collectieve verantwoordelijkheid voor de belangrijke maatschappelijke meerwaarde die de Vlaamse havens ontegensprekelijk te bieden hebben.

De gewestelijke havencommissaris kan dit proces verder ondersteunen door er mee voor te zorgen dat het spel tussen de havenbedrijven correct gespeeld wordt. Correct zoals het in het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten is vastgelegd. Meer moet dat niet zijn. Minder mag niet. Dat is de uitdaging waarvoor de GHC en zijn team nu staan.

Gilbert Bossuyt
Minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie

HET NIEUWE VLAAMSE HAVENLANDSCHAP

*Het havenlandschap in Vlaanderen (en in Europa) is volop in beweging. Opdat de vier Vlaamse zeehavens op een duurzame manier hun rol zouden kunnen spelen als motoren van de Vlaamse economie, zijn sinds maart 1999 de verantwoordelijkheden tussen de verschillende partners in het havenlandschap hertekend. Na bijna 10 jaar wikken en wegen heeft het Vlaams parlement op 2 maart 1999 immers het **Vlaams havendecreet** goedgekeurd dat doelbewust aansluit bij het Europees beleid.*

1.1 Elk speelt zijn rol, elk krijgt zijn deel

Het havendecreet houdt in principe een duidelijke rolverdeling in tussen het Vlaams gewest, de publieke havenbedrijven en de hoofdzakelijk private havengebruikers.

- Het **Vlaams gewest** is naast het algemeen havenbeleid in de eerste plaats verantwoordelijk voor de maritieme toegangswegen en de basisinfrastructuur in onze havens (zeesluizen, havendammen, kaaimuren langs de maritieme toegangswegen die geen commerciële bestemming hebben, bufferzones aan de rand van het havengebied, ontsluitingswegen van en naar het havengebied, e.d.). In de tweede plaats kent het Vlaams gewest toelagen toe aan de publieke havenbedrijven voor het onderhoud en de exploitatie van de zeesluizen en voor de havenkapiteindiensten die instaan voor de verkeersafwikkeling, de veiligheid en de vrijwaring van het milieu in de havens.
- De **publieke havenbedrijven van Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende** zijn eerst en vooral verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de havengebieden. Daarbij beschikken ze in de hanzeatische traditie over een sterke autonomie. In de tweede plaats staan ze in voor de haveninterne basisinfrastructuur (dokken) en uitrustingsinfrastructuur (kaaimuren, steigers, landingsbruggen, kaaiverhardingen, interne ontsluitingswegen, ...). Het grootste deel van deze commercieel exploitatiebare infrastructuur moeten ze ook zelf financieren. De rest wordt gesubsidieerd of meefinancierd door het Vlaams gewest.
- De **havengebruikers** die actief zijn in de logistieke ketens waarvan de havens belangrijke knooppunten zijn, zijn niet alleen verantwoordelijk voor de commerciële exploitatie in en om de havens, maar ook voor het grootste deel van de investeringen in de suprastructuren in de havens (loodsen, opslagplaatsen, hefwerktuigen, e.d.).

In de praktijk is die rolverdeling nog iets complexer (ook publieke havenbedrijven investeren in loodsen en kranen bvb.), terwijl ook het onderscheid tussen beheersverantwoordelijkheid en financiële verantwoordelijkheid van het Vlaams gewest en de havenbedrijven nog voor discussies zorgt. Toch is het duidelijk dat Vlaanderen met dit havendecreet aanknoopt bij en zelfs anticipeert op het Europees havenbeleid.

1.2 Gelijke monniken, gelijke kappen

Samen met een duidelijke rolverdeling tussen het Vlaams gewest, de autonome publieke havenbedrijven en de private sector, wil het havendecreet vooral tot **gelijkvormige werkingsvoorwaarden** komen voor de vier **Vlaamse havens**¹.

¹ Tijdens de besprekingen in het Vlaams parlement van het voorstel van havendecreet was zowel sprake van gelijkvormige als van gelijkwaardige en zelfs gelijke werkingsvoorwaarden. In de Memorie van Toelichting bij het artikel 22 §1 is sprake van eenvormige werkingsvoorwaarden.

- Dit slaat in eerste instantie op de juridische vorm van de publieke havenbedrijven, die de opvolgers zijn van de oude havenbesturen in Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende. "Het aannemen van een aparte rechtspersoonlijkheid", aldus de toelichting bij het voorstel van decreet, "laat toe een aantal gelijkvormige werkingsvoorwaarden te realiseren met betrekking tot de boekhouding, het financieel beheer en het toezicht". Om te voorzien in dit "uniform toezicht" en "om de eenvormige werkingsvoorwaarden tussen de verschillende havenbedrijven te bewaren" wordt één gewestelijke havencommissaris aangesteld voor de vier havenbedrijven.

- Uit de bespreking van het havendecreet in het Vlaams parlement blijkt dat die gelijkvormige werkingsvoorwaarden voor de Vlaamse zeehavens ruimer moeten geïnterpreteerd worden dan het juridisch en bedrijfseconomisch statuut van de havenbedrijven. Die gelijkvormige werkingsvoorwaarden – waar de gewestelijke havencommissaris moet op toezien - slaan evenzeer op:
 - de exclusieve uitoefening van de havenbestuurlijke bevoegdheden door de havenbedrijven (het beheer en de exploitatie van het havendomein, de verstrekking van alle openbare havengebonden diensten, de vaststelling en de inning van de havengelden en de bijzondere administratieve politie),
 - de participaties van de havenbedrijven in privaat- en publiekrechtelijke rechtspersonen,
 - de haventarieven die niet mogen indruisen tegen het algemeen belang of een eerlijke concurrentie tussen de havenbedrijven,
 - de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven m.b.t. het beheer van de domeingoederen van het Vlaams gewest en de exploitatie van de havengebieden,
 - de oprichting en de samenstelling van de raad van overleg in de schoot van elk havenbedrijf en van het subregionaal overlegorgaan met de omliggende gemeenten,
 - de inventaris van de historische lasten van de verschillende havenbedrijven en de eventuele niet-objectief verklaarbare verschillen die de concurrentieverhoudingen tussen de Vlaamse havens zouden scheefftrekken².

- Daarnaast worden er in het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten nog een hele reeks andere werkingsvoorwaarden geregeld die voor de Vlaamse havens heel belangrijk zijn, maar niet onder het toezicht vallen van de gewestelijke havencommissaris. De maritieme toegangswegen en de basisinfrastructuur – waarvoor het Vlaamse gewest verantwoordelijk is – zijn daar ongetwijfeld de belangrijkste van.

Andere zijn de werking van de concertatiecommissie op het vlak van het gemeenschappelijk promotiebeleid van de Vlaamse havens en van de haventarieven die niet tot concurrentievervalsing mogen leiden en het overleg binnen de Vlaamse Havencommissie (waar de gewestelijke havencommissaris geen deel van uitmaakt).

- Tenslotte zijn er ook nog heel wat andere werkingsvoorwaarden die de ontwikkeling van de Vlaamse havens sterk beïnvloeden, maar die niet in het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten geregeld worden en buiten het werkterrein vallen van de gewestelijke havencommissaris. Denken we maar aan de ontsluiting van de havens, de havenarbeid, de loodsens, de veiligheid, de ruimtelijke ordening, de milieuwetgeving, de wetgeving m.b.t. de overheidsopdrachten, enz.

Die basisfilosofie die verankerd zit in het havendecreet werd verder uitgewerkt in een hele reeks uitvoeringsbesluiten van de Vlaamse regering waardoor het nieuw havenlandschap in Vlaanderen steeds scherper werd uitgetekend.

² Die inventaris is ondertussen opgesteld en heeft geen niet-objectief verklaarbare verschillen aan het licht gebracht.

DE GEWESTELIJKE HAVENCOMMISSARIS BINNEN HET VLAAMSE HAVENLANDSCHAP

Na de goedkeuring van het havendecreet volgden met de regelmaat van een klok de uitvoeringsbesluiten³. De inpassing van de gewestelijke havencommissaris in het Vlaams personeelsstatuut werd geregeld met het besluit van 9 februari 2001. Op 1 juli 2001 kon de gewestelijke havencommissaris aan de slag.

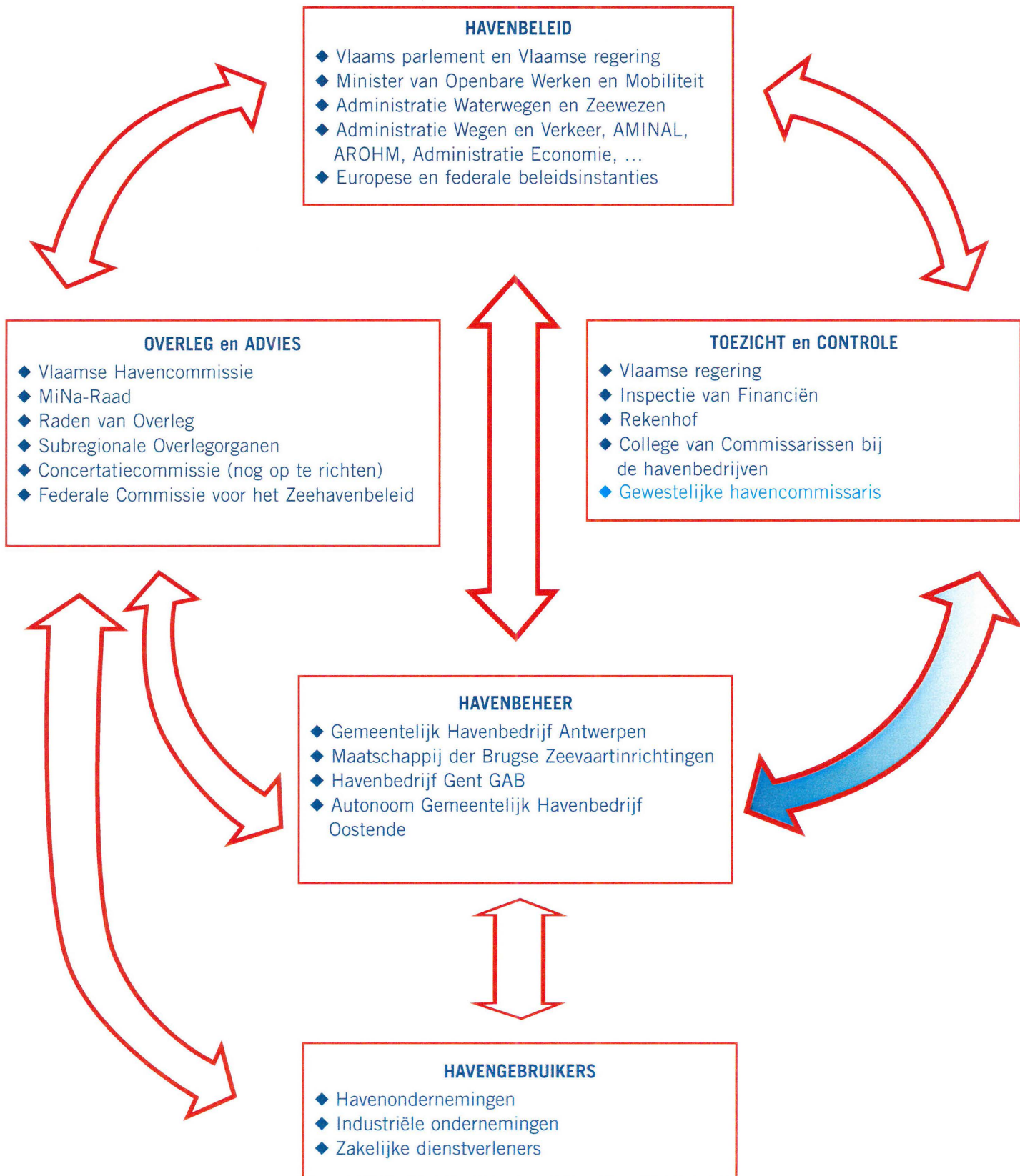
De **gewestelijke havencommissaris** is één van de nieuwe spelers in het Vlaams havenlandschap. Een speler met een duidelijke afgebakende rol: instaan voor **een gelijkvormig toezicht op de vier Vlaamse havenbedrijven**. Het gaat om **wettigheidstoezicht**: nagaan of de beslissingen van de raden van bestuur van de vier havenbedrijven in overeenstemming zijn met het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten en met de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven (m.b.t. het beheer van de domeingoederen van het Vlaams gewest en de exploitatie van de havengebieden). Van opportuniteitstoezicht is geen sprake.

In die zin is het goed om de rol van gewestelijke havencommissaris duidelijk te situeren in het geheel van het snel veranderend havenlandschap in Vlaanderen. Wanneer we het hele havenlandschap overschouwen, kunnen we alle spelers in vijf grote groepen onderbrengen.

- Het **beleid** (van de beleidsvoorbereiding tot de beleidsuitvoering), waarin het Vlaams parlement, de Vlaamse regering en AWZ een centrale rol spelen.
- Het **overleg**, met o.m. de Vlaamse Havencommissie (die een heel andere rol heeft dan de gewestelijke havencommissaris).
- Het **beheer** van de havens door de publieke havenbedrijven.
- De **controle** op het beleid en het beheer van de havens.
- De grote groep van **havengebruikers**.

³ In punt 9.2 vindt u een overzicht van al die besluiten. Voor sommige punten werden echter nog geen uitvoeringsbesluiten genomen (bvb. inzake de concertatiecommissie en de eenvormige regels voor het beheer en in concessie geven van de domeingoederen van het Vlaams gewest).

HET HAVENLANDSCHAP IN VLAANDEREN

DE DECRETALE OPDRACHTEN VAN DE GEWESTELIJKE HAVENCOMMISSARIS

In de toelichting bij het voorstel van decreet wordt uitdrukkelijk gesteld dat "om de eenvormige werkingsvoorwaarden tussen de verschillende havenbedrijven te bewaren er één voltijdse gewestelijke havencommissaris wordt aangesteld".

Het zou echter verkeerd zijn om er op die basis vanuit te gaan dat de gewestelijke havencommissaris op alle vlakken de gelijke behandeling van de havens van Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende kan en moet garanderen.

Het toezicht van de gewestelijke havencommissaris beperkt zich volgens het havendecreet immers uitdrukkelijk tot:

- het **wettigheidstoezicht** (en dus geen opportuniteitstoezicht),
- de **beslissingen van de bestuursorganen⁴ van de vier havenbedrijven** (en dus niet de beslissingen van bvb. de Vlaamse regering, de Vlaamse administratie, de federale regering of de federale administratie zoals de douane, de sociale inspectie, de veterinaire keuring of de spoorwegen),
- de **naleving van het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten en van de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven m.b.t. het beheer van de domeingooden van het Vlaams gewest en de exploitatie van het havengebied** (en dus niet van de andere Vlaamse regelgeving – bvb. op het vlak van publiek-private samenwerking, milieu of ruimtelijke ordening – en van de lokale, federale en Europese regelgeving⁵).
- Maar zoals J.W. Goethe reeds zei: "In de beperking toont zich de meester". Binnen de perken van zijn bevoegdheden beschikt de gewestelijke havencommissaris over **drie formele instrumenten** om controle uit te oefenen op de havenbedrijven en zo voor een stukje mee te helpen om de lat tussen de Vlaamse havens gelijk te leggen, nl. (1) de schorsing, (2) het visum en (3) de voorlegging van concurrentievervalsende haventarieven aan de concertatiecommissie.

3.1 Schorsing en beroep

De kerntaak van de gewestelijke havencommissaris bestaat erin toezicht te houden op de beslissingen van de raden van bestuur van de havenbedrijven. Daarom wordt hij uitgenodigd op alle vergaderingen van de raden van bestuur en stellen de havenbedrijven hem binnen de twintig dagen op de hoogte van alle genomen beslissingen.

De gewestelijke havencommissaris moet nagaan of de beslissingen van de raden van bestuur van de havenbedrijven in overeenstemming zijn met het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, met alle wettelijke regelingen inzake de financiering van haveninvesteringen, en met de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de vier havenbedrijven (bvb. concessie- en beheersovereenkomsten).

⁴ Volgens het decreet gaat het om alle beslissingen van de bestuursorganen van de havenbedrijven, maar in de verdere uitwerking heeft het decreet het alleen over de raden van bestuur van de havenbedrijven.

⁵ Het toezicht op de overeenstemming van de personeelsstatuten van de havenbedrijven met het algemeen wettelijk kader is daar een uitzondering op.

Dit geldt evenzeer voor de beslissingen van de bestuursorganen van de havenbedrijven inzake collectieve arbeidsgeschillen die verband houden met de overeenstemming van de personeelsstatuten van de havenbedrijven met het algemeen wettelijk kader en inzake individuele arbeidsgeschillen die te maken hebben met de toepassing van de personeelsstatuten van de havenbedrijven.

Als er geen overeenstemming is met deze specifieke wettelijke bepalingen en overeenkomsten kan de gewestelijke havencommissaris elke beslissing van de raad van bestuur van een havenbedrijf **schorsen en beroep aantekenen bij de Vlaamse regering**. Hiervoor beschikt hij over een termijn van vier vrije dagen. De Vlaamse regering heeft twintig vrije dagen om de beslissing van de raad van bestuur van het havenbedrijf nietig te verklaren. Gebeurt dat niet, dan wordt de beslissing van de raad van bestuur definitief.

3.2 Visum

Als een havenbedrijf een onderneming wil oprichten of een participatie in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon wil nemen of die participatie wil wijzigen, **is het visum nodig van de gewestelijke havencommissaris** "omdat dergelijke beslissingen de gelijke werkingsvoorwaarden tussen de havenbedrijven ernstig in het gedrang kunnen brengen", aldus de toelichting bij het voorstel van decreet.

De gewestelijke havencommissaris moet binnen de vijf vrije dagen zijn visum geven indien aan **drie voorwaarden** voldaan wordt:

- de havenbestuurlijke bevoegdheden blijven bij het havenbedrijf en worden op geen enkele wijze overgedragen,
- de uitoefening van de havenbestuurlijke bevoegdheden wordt er rechtstreeks of onrechtstreeks door bevorderd,
- de gelijkheid tussen eenzelfde groep van havengebruikers wordt niet verstoord.

Indien de gewestelijke havencommissaris het visum weigert, kan het havenbedrijf het dossier voorleggen aan de Vlaamse regering, die binnen de dertig vrije dagen een beslissing moet nemen. Gebeurt dat niet, dan wordt het visum geacht gegeven te zijn.

3.3 Toezicht op de haventarieven

Het toezicht van de gewestelijke havencommissaris op de haventarieven valt niet onder zijn schorsingsbevoegdheid. Indien de haventarieven kennelijk indruisen tegen het algemeen belang of tegen een eerlijke concurrentie tussen de havenbedrijven, moet hij die tarieven wel voorleggen aan de concertatiecommissie, waarin zowel de Vlaamse regering als de havenbedrijven vertegenwoordigd zijn. De **concertatiecommissie** heeft dan 15 vrije dagen om daarover te beraadslagen en een niet-bindend advies uit te brengen. Dit opgelegd overleg doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de betrokken partijen een beroep te doen op een havengeschillencommissie voor een definitieve beslechting.

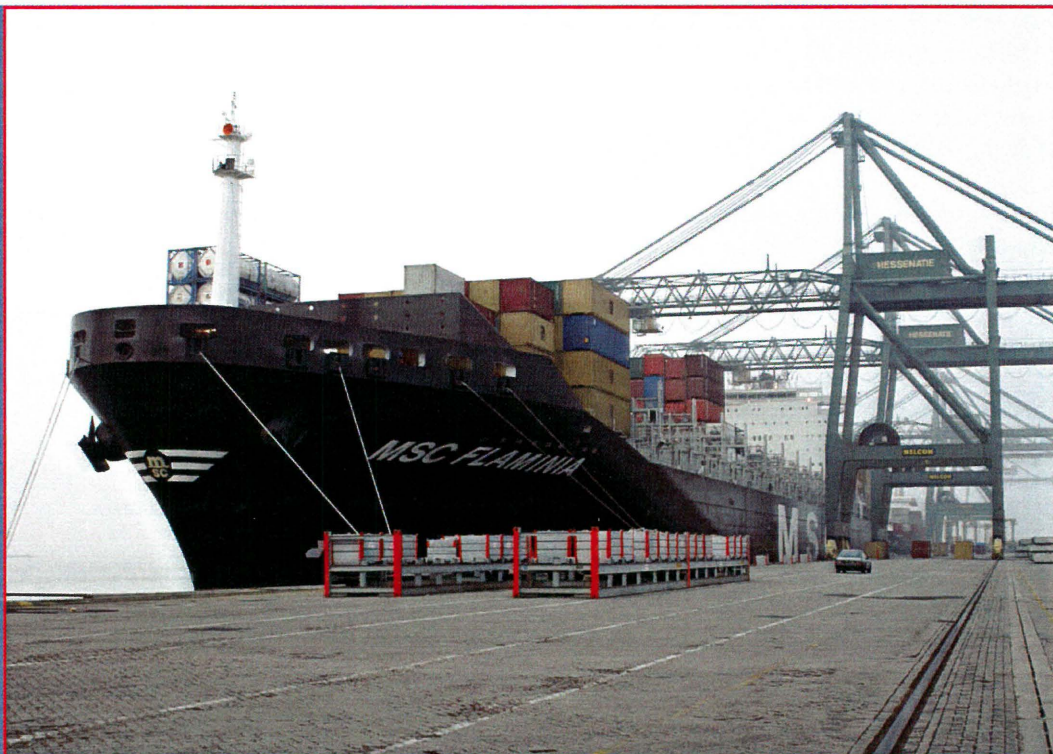
Die concertatiecommissie werd tot nu toe echter nog niet opgericht.

NIET-DECRETALE OPDRACHTEN VAN DE GEWESTELIJKE HAVENCOMMISSARIS

Naast het toezicht op de havenbedrijven is het volgens zijn functiebeschrijving ook de taak van de gewestelijke havencommissaris om mee te werken aan een gemeenschappelijk Vlaams havenbeleid t.o.v. het buitenland.

Ook de opvolging en de evaluatie van de beleidsmaatregelen van de overheid die een weerslag kunnen hebben op de onderlinge relaties tussen de havenbedrijven en het stimuleren van de samenwerking tussen de Vlaamse havenbedrijven, behoren tot de opdrachten van de gewestelijke havencommissaris. De rol van de gewestelijke havencommissaris moet hierbij gezien worden als signaalgever. Visum of schorsing zijn hier niet aan de orde.

VISIE EN MISSIE VAN HET GEWESTELIJK HAVENCOMMISSARIAAT

Visie

Zoals een **moderne boswachter** steeds minder repressief en steeds meer preventief waakt over de kwaliteit en de toegankelijkheid van het bos, draagt het gewestelijk havencommissariaat actief bij tot de duurzame ontwikkeling van de Vlaamse zeehavens door met het havendecreet in de hand objectief en constructief mee te helpen te waken over de naleving van de gelijkvormige werkingsvoorwaarden door de publieke havenbedrijven in Vlaanderen.

Missie

Het is het primaat van de Vlaamse politiek om met decreten en uitvoeringsbesluiten het havenbeleid uit te stippelen dat door vele actoren in het havenlandschap moet waar gemaakt worden. Het gewestelijk havencommissariaat wil met zijn specifieke opdracht een actieve en objectieve speler zijn in dit havenlandschap.

Het is onze kerntaak om eerst en vooral een moderne boswachter te zijn door de beslissingen van de raad van bestuur van elk havenbedrijf consequent te toetsen aan de letter en de geest van het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten, willen we er objectief en constructief toe bijdragen dat op basis van gelijkvormige werkingsvoorwaarden voor de publieke havenbedrijven, de havens in Vlaanderen zich duurzaam kunnen ontwikkelen en voor een economische en maatschappelijke meerwaarde kunnen zorgen.

Vanuit die kerntaak willen we op vraag van de Vlaamse regering en de havenbedrijven een bemiddelende en ondersteunende rol spelen om de kwaliteit van de regelgeving en de samenwerking tussen de havenbedrijven te verbeteren. In die functie van **signaalgever** willen we steeds kwaliteitsvolle adviezen geven.

Boswachter of signaalgever, hoe we tewerk gaan is steeds hetzelfde:

- "in de beperking toont zich de meester": binnen de perken van onze bevoegdheden zijn we deskundig en gedreven om onze opdrachten te realiseren,
- preventief optreden is belangrijker dan repressief optreden,
- we stellen ons in het havenlandschap luisterend en bemiddelend op,
- het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten zijn de maatstaf voor onze onafhankelijkheid en objectiviteit,
- we staan open voor iedereen waar het kan, we zijn discreet waar het moet,
- we stellen ons politiek en maatschappelijk neutraal op,
- we werken vanuit de kracht van verschillende disciplines en dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor een steeds betere kwaliteit van het werk,
- we werken extern en intern op basis van wederzijds respect.

DE GEWESTELIJKE HAVENCOMMISSARIS ALS BOSWACHTER

6.1 De kwaliteitscontrole

Wettigheidstoezicht houdt in dat er een stok achter de deur staat... die liefst zo weinig mogelijk gebruikt wordt. In de concurrentiële context waarin de havenbedrijven moeten werken, is preventief optreden immers te verkiezen boven repressief optreden.

Dit **preventief optreden** steunt op twee pijlers, nl.:

- vooraf – dat wil zeggen vóór er beslissingen genomen worden door de raad van bestuur van een havenbedrijf – opmerkingen en suggesties formuleren conform het havendecreet, de uitvoeringsbesluiten en de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en het havenbedrijf;
- in samenwerking met de Vlaamse administratie en de havenbedrijven de bepalingen in het havendecreet, de uitvoeringsbesluiten en in de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven zo duidelijk en zo concreet mogelijk duiden vooraleer er grondige meningsverschillen over ontstaan.

Zeker dat laatste is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Enerzijds omdat dit dikwijls de strikte bevoegdheid van de gewestelijke havencommissaris overstijgt en anderzijds omdat **het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten niet altijd een eenvormige interpretatie van de regelgeving mogelijk maken**. Enkele voorbeelden kunnen dat verduidelijken.

1° Gelijkvormige werkingsvoorwaarden?

Dat de rol van de gewestelijke havencommissaris als bewaker van de gelijkvormige werkingsvoorwaarden tussen de verschillende havenbedrijven veel beperkter is dan de verwachtingen die tijdens de besprekingen van het havendecreet in het Vlaams parlement soms werden geformuleerd, is reeds voldoende aan bod gekomen. Dit houdt geen pleidooi in om de bevoegdheden van de gewestelijke havencommissaris te verruimen. Het is wel een pleidooi voor een correcte inschatting van de verwachtingen.

2° Voorwaarden voor subsidies en medefinanciering?

De havenbedrijven kunnen projectgebonden subsidies en medefinanciering aanvragen bij de Vlaamse regering. Pas als de Vlaamse regering die financiële tegemoetkoming principieel heeft goedgekeurd, kan het havenbedrijf met de gunningsprocedure beginnen. Dit is gekoppeld aan een reeks voorwaarden die in het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten is vastgelegd. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- de voorwaarden waaraan een aanvraag tot subsidiëring of medefinanciering vanwege een havenbedrijf moet voldoen,
- de voorwaarden waaronder de aanvraag tot subsidiëring of medefinanciering door de Vlaamse regering wordt ingewilligd of afgewezen,
- de voorwaarden waaronder de subsidie of medefinanciering later door de Vlaamse regering geheel of gedeeltelijk wordt ingetrokken,
- de voorwaarden waaronder het havenbedrijf met de gunningsprocedure kan beginnen.

Twee jaar ervaring leert dat zich daarbij een **viertal knelpunten** (kunnen) stellen.

In de eerste plaats is het lang niet voor iedereen duidelijk waarop de gewestelijke havencommissaris effectief moet toezien. Aangezien het toezicht van de gewestelijke havencommissaris enkel betrekking heeft op de beslissingen van de raden van bestuur van de havenbedrijven, kan en moet hij alleen nagaan of de aanvraag van een subsidie of medefinanciering aan alle voorwaarden voldoet. Dit impliceert dat de gewestelijke havencommissaris niet de bevoegdheid heeft zich uit te spreken over de beslissingen die de Vlaamse regering of de Vlaamse administratie in een latere fase m.b.t. die aanvraag tot subsidiëring of medefinanciering neemt.

De verschillende fasen die zo'n investeringsdossier moet doorlopen, lopen in de praktijk nogal eens door elkaar. Zo wordt onder tijdsdruk soms begonnen met de gunningsprocedure terwijl de aanvraag tot subsidiëring of medefinanciering nog loopt. Om volledige rechtszekerheid te hebben is het aangewezen het volledige traject van een investeringsdossier, waarvoor een subsidie of medefinanciering wordt aangevraagd, scherper uit te tekenen.

De beslissingen van de raden van bestuur van de havenbedrijven moeten niet alleen getoetst worden aan het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten, maar ook aan "de wettelijke bepalingen inzake de financiering van haveninvesteringen". In de toelichting bij het voorstel van decreet wordt daarbij verwezen naar "al de wettelijke regelingen die er bestaan inzake de financiering door het Vlaams gewest van investeringen in de verschillende havens". Dit schept op zijn minst verwarring. Ofwel gaat het hier alleen over de wettelijke bepalingen inzake de financiering van haveninvesteringen zoals die vastliggen in het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten ervan (en enkel deze). Ofwel gaat het ook over andere wettelijke regelingen m.b.t. de financiering van investeringen in de verschillende havens (zoals de economische investeringssteun, de ecologische investeringssteun, de publiek-private samenwerking, de financiering van verkeersinfrastructuur in het kader van de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel, e.a.). Hier moet een keuze gemaakt worden.

And last but not least zijn een aantal bepalingen waaraan de beslissingen van de raad van bestuur van een havenbedrijf moeten getoetst worden, in de praktijk moeilijk hanteerbaar. Dit slaat meer specifiek op:

- ❑ het afwegingskader dat aan de hand van afgewogen criteria een procentuele verdeling van de totale tegemoetkomingen van het Vlaams gewest voor de havens beoogt: bij elke aanvraag voor subsidies of medefinanciering van een investeringsproject moet nagegaan worden of het afwegingskader gerespecteerd wordt, zonder dat op dat moment echter alle geactualiseerde gegevens voor het afwegingskader voorhanden zijn (zeegoederenverkeer, toegevoegde waarde, private en openbare investeringen, werkgelegenheid, ruimteproductiviteit, subsidie-aanvragen door andere havenbedrijven, enz.)
- ❑ de vaste investeringssubsidie van 6,2 miljoen die als jaarlijks basisbedrag per haven kan worden toegewezen, zonder dat het evenwel volledig duidelijk is welke investeringen volgens welke subsidiepercentages daarvoor precies in aanmerking komen.

3° Overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven?

De gewestelijke havencommissaris kan alle beslissingen van de raad van bestuur van een havenbedrijf schorsen die strijdig zijn met een geldende overeenkomst tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven omtrent het beheer van de domeingoederen van het Vlaams gewest en de exploitatie van de havengebieden (bvb. concessie- en beheersovereenkomsten). Ook hier stelt er zich een interpretatieprobleem.

- ❑ Ofwel toetst de gewestelijke havencommissaris de beslissingen van de raad van bestuur van een havenbedrijf alleen aan de overeenkomsten die afgesloten werden tussen het Vlaams gewest en dat specifieke havenbedrijf.
- ❑ Ofwel toetst de gewestelijke havencommissaris ook de beslissingen van de raad van bestuur van een havenbedrijf tot het afsluiten van een overeenkomst met het Vlaams gewest aan gelijkaardige overeenkomsten die tussen het Vlaams gewest en andere havenbedrijven werden afgesloten.

Een argument pro deze tweede optie is dat dit werkelijk zou bijdragen tot gelijkvormige overeenkomsten voor alle Vlaamse havenbedrijven. Argumenten contra zijn dat de gewestelijke havencommissaris zich niet kan of mag uitspreken over beslissingen van de Vlaamse regering, en dat er voor de beoordeling of de overeenkomsten tot (on)gelijkvormige werkings-voorwaarden leiden (nog) geen eenduidige criteria voorhanden zijn. Hoe dan ook moet er hier wel een keuze gemaakt worden.

4° Collectieve en individuele arbeidsgeschillen?

De manier waarop het toezicht op de beslissingen van de havenbedrijven die te maken hebben met collectieve en individuele arbeidsgeschillen geregeld is, is zeker voor verbetering vatbaar. Het is op zijn minst atypisch te noemen dat enkel de gewestelijke havencommissaris in dit geval een initiatief kan nemen en niet diegenen die bij een collectief of individueel arbeidsgeschil betrokken zijn. Ook de termijn van vier vrije dagen waarover de gewestelijke havencommissaris beschikt om in die delicate sociale materie een beslissing te schorsen is extreem kort.

Nuchter beschouwd zou dit nog het best opgelost worden binnen het kader van een globale hertekening van de onderhandelingen en het overleg binnen de havenbedrijven.

5° Nieuwe ondernemingen en (wijzigingen van) participaties?

Een havenbedrijf dat een onderneming wil oprichten of een participatie wil nemen of wijzigen, moet aan drie voorwaarden voldoen:

- (1) de havenbestuurlijke bevoegdheden mogen niet overgedragen worden,
- (2) de uitoefening van de havenbestuurlijke bevoegdheden moet erdoor bevorderd worden en
- (3) de gelijkheid tussen eenzelfde groep van havengebruikers mag niet verstoord worden.

Nog afgezien van de vraag of het hier gaat om eenzelfde groep van havengebruikers binnen die ene betrokken haven of binnen alle Vlaamse havens, is de doeltreffendheid van het toezicht en het visum van de gewestelijke havencommissaris sterk beperkt, omdat de situatie alleen kan beoordeeld worden op het moment van de oprichting van een onderneming of het nemen of wijzigen van een participatie. Wat daarna in die betrokken onderneming gebeurt, valt buiten het toezicht van de gewestelijke havencommissaris.

6° Haventarieven en eerlijke concurrentie?

Het toezicht van de gewestelijke havencommissaris op de haventarieven heeft niets met zijn visum of schorsingsbevoegdheid te maken. Indien de haventarieven kennelijk indruisen tegen het algemeen belang of tegen een eerlijke concurrentie tussen de havenbedrijven, moet hij die tarieven voorleggen aan de (nog op te richten) concertatiecommissie, waarin zowel de Vlaamse regering als de havenbedrijven vertegenwoordigd zijn.

Abstractie makend van het feit dat de verwijzing naar het algemeen belang op een opportuniteitstoezicht zou kunnen wijzen, is de vraag wat precies moet verstaan worden onder "het algemeen belang". Gaat het om een behoorlijk en goed bestuur, om het algemeen beleid, om de belangen van een hogere overheid, of eerder om de naleving

van de eerlijke handelsgebruiken? In die zin is het aangewezen dat de concertatiecommissie na haar oprichting een huishoudelijk reglement opstelt dat o.a. voorziet in de criteria waaraan de voorgedelegeerde tarieven moeten getoetst worden.

7° Bestuursorganen of raden van bestuur van de havenbedrijven?

Volgens het havendecreet kan de gewestelijke havencommissaris alle beslissingen van de 'bestuursorganen' van de havenbedrijven schorsen. Hieruit zou kunnen geconcludeerd worden dat zowel beslissingen van de raden van bestuur als van de directiecomités vallen onder het toezicht van de gewestelijke havencommissaris. De gewestelijke havencommissaris wordt echter enkel uitgenodigd op de vergaderingen van de raden van bestuur en hij ontvangt ook enkel de beslissingen van de raden van bestuur. Nergens is bepaald dat de gewestelijke havencommissaris op de hoogte moet gebracht worden van de beslissingen van de directiecomités. Bijgevolg is praktisch gezien toezicht op de beslissingen van de directiecomités niet mogelijk, tenzij indirect voorzover de directiecomités hun beslissingen expliciet ter goedkeuring voorleggen aan de raden van bestuur. Het zou de coherentie van het havendecreet ten goede komen indien dit punt door de decreetgever zou uitgeklaard worden.

6.2 De naakte cijfers

De preventieve acties van de gewestelijke havencommissaris – waardoor het aantal repressieve acties maximaal kan beperkt worden – vertalen zich enerzijds in het formuleren van punctuele opmerkingen en suggesties conform het havendecreet, de uitvoeringsbesluiten en de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven en anderzijds in een reeks werkgroepvergaderingen met vertegenwoordigers van de Vlaamse administratie en de havenbedrijven (zoals de Werkgroep Nieuw Vlaams Gemeentedecreet, de Werkgroep Domeingoederen, de Werkgroep Structuurfonds, de Werkgroep Alternatief Afwegingskader, enz.).

Tabel 1 Preventieve en repressieve acties van de gewestelijke havencommissaris

	2001- 2002	2002- 2003
Punctuele preventieve acties	16	49
Raden van bestuur van de havenbedrijven	31	35
Werkgroepvergaderingen	29	38
Repressieve acties	1	0

De punctuele opmerkingen en suggesties hebben vooral te maken met:

- aanvragen voor subsidies en medefinanciering,
- de doorvaartrechten voor de binnenvaart,
- de vervreemding van private domeingoederen,
- de oprichting van ondernemingen en participaties.

DE GEWESTELIJKE HAVENCOMMISSARIS ALS SIGNAALGEVER

De rol van de gewestelijk havencommissaris als signaalgever situeert zich hoofdzakelijk op twee vlakken:

- enerzijds zijn er **de opdrachten van de Vlaamse regering** (bvb. op het vlak van de samenwerking tussen de havenbedrijven, de lange termijnvisie voor de Vlaamse zeehavens en de kwaliteit van de regelgeving),
- anderzijds zijn er **de eigen initiatieven** om de samenwerking tussen de Vlaamse administratie en de havenbedrijven te versterken, wat ook de eigen werking van het gewestelijk havencommissariaat ten goede komt (cfr. het "D.G.- overleg" tussen de directeurs-generaal van AWZ, de havenbedrijven en de gewestelijke havencommissaris).

7.1 Van A. tot Z.: de samenwerking tussen de havenbedrijven

Op 3 september 2001 werd door minister-president **P. Dewael** en minister voor mobiliteit en openbare werken **S. Stevaert** een oproep gelanceerd aan de voorzitters van de Antwerpse en Zeebrugse havenbedrijven, **L. Delwaide** en **J. Coens**, om **"voor het einde van deze legislatuur tot een operationele samenwerking te komen tussen Antwerpen en Zeebrugge Gent en Oostende zouden daar later bij betrokken worden."**

Het **nut van deze samenwerking** wordt kernachtig omschreven als:

- "efficiënte inzet van productiemiddelen (ruimte, milieu, capaciteit, technologie, ...) en gemeenschapsgeld,"
- "maximaliseren van de toegevoegde waarde van havenactiviteiten voor de Vlaamse economie en de samenleving."

Wat **de aanpak** betreft "wordt in wederzijds overleg afgesproken om de **havenbesturen zelf trekker te laten zijn**, en de **havencommissaris** te laten fungeren als **ondersteuning van het proces**. Dat betekent dat de uitkomst niet op voorhand vaststaat, noch in juridische, noch in economische of logistieke zin. Wél moet een resultaat inhouden dat er operationeel tussen de havens een vorm van samenwerking ontstaat die een efficiëntieverbetering is van de werking van de havens t.a.v. hun klanten en/of t.a.v. de Vlaamse regering en de samenleving."

Op basis van een eerste discrete informatieronde, werd op 20 maart 2002 een eerste verslag overgemaakt aan de minister-president P. Dewael en de minister van mobiliteit en openbare werken Steve Stevaert.

In dit verslag "**Van A. tot Z. Opportuiniteiten en bedreigingen voor de samenwerking tussen de Vlaamse havens**" wordt eerst een kritische evaluatie gemaakt van de verschillende initiatieven die reeds in de voorbije jaren werden genomen om tot een betere samenwerking te komen tussen twee of meerdere Vlaamse havens (zoals het samenwerkingsprotocol tussen Antwerpen en Zeebrugge, de samenwerkingsovereenkomst tussen Antwerpen, Gent en de Zeeuwse havens, de Rijn-Schelde-Delta samenwerking en de samenwerking in het kader van de Euregio Scheldemond).

In een tweede luik komen de visie en de standpunten van de Vlaamse regering, het Vlaams parlement, de private havengemeenschap en de publieke havenbedrijven zelf aan bod.

In het derde luik volgt dan een inventaris van de mogelijke samenwerkingsterreinen tussen de Vlaamse havenbedrijven. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- ❑ **zachte(re) vormen van samenwerking**, bvb. op het vlak van gemeenschappelijke promotie, de imagovorming (bij smaakmakers, politici, het onderwijs en het breder publiek), opleiding en vorming, ICT-toepassingen (e-ports en logistics), de vereenvoudiging van administratieve documenten en procedures, de impact van het milieubeleid (havenontvangstinstallaties, vogelrichtlijn- en habitatgebieden, integraal waterbeheer, slibverwerking), veiligheid en de relatie met Europa, enz.
- ❑ **harde(re) vormen van samenwerking**, zoals het uitklaren wat men precies verstaat onder complementariteit en specialisatie, het verbeteren van de modal split voor de aan- en afvoer van goederen, de oprichting van een mobiliteitsfonds voor het afvlakken van de pieken bij het aan- en afvoeren van containers, samenwerking met hinterlandterminals, de uitbouw van de haveninfrastructuur, een Bill of Lading Flanders, mogelijkheden van commerciële joint-ventures, enz.
- ❑ **strategische ondersteunende acties van de overheid**, met o.m. een leidraad voor grote infrastructuurprojecten, de verbetering van de hinterlandverbindingen, onderhandelingen over internationale verdragen en memoranda, grenscontroles, milieuwetgeving (met een Steunpunt Duurzame Havens, Logistiek en Milieu), enz.

De stappen die daarna werden gezet, zijn eerder bescheiden gebleven, omdat veel energie van de havenbedrijven werd opgeslorpt door een aantal andere strategisch belangrijke dossiers zoals de decreetkosten, het Deurganckdok, de Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium, de positionering van PSA, het vrijmaken van de Flanders Container Terminal en de samenwerking tussen Gent en Zeeland Seaports.

Toch is op enkele terreinen het zaad van de samenwerking beginnen te kiemen, o.m. op het vlak van:

- ❑ het gemeenschappelijk standpunt t.a.v. het Europese Port Package,
- ❑ gemeenschappelijke stands op internationale beurzen,
- ❑ havenontvangstinstallaties voor scheepsafval en ladingresiduen,
- ❑ de internationale eisen inzake veiligheid,
- ❑ het imago van de Vlaamse havens,
- ❑ de promotie van short sea shipping,
- ❑ enz.

7.2 De Langetermijnvisie voor de Vlaamse zeehavens

Op Vlaams niveau is er nood aan een coherent strategisch kader voor het havenbeleid, waardoor de maatschappelijke meerwaarde van de Vlaamse havens kan versterkt worden. Op 2 april 2003 werd dan ook het startschot gegeven aan de stuurgroep die een langetermijnvisie voor het Vlaams zeehavenbeleid moet helpen uitwerken.

Die langetermijnvisie zal in verschillende fasen opgebouwd worden, met o.m. een analyse van de omgevingsfactoren, het opstellen van een streefbeeld op lange termijn, het uitstippelen van beleidsstrategieën en acties op middellange termijn, de afstemming met de strategische plannen van de havens zelf en een plan-MER.

Vanuit de eigen specifieke ervaring met het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten en met de overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en de havenbedrijven, probeert het gewestelijk havencommissariaat binnen de stuurgroep en de plangroep een constructieve bijdrage te leveren aan dit belangrijk proces dat moet leiden tot een dynamische ontwikkeling van het Vlaams havenlandschap en een beter maatschappelijk gedragen zeehavenbeleid.

7.3 Wetsmatiging- en reguleringsmanagement

De Vlaamse overheid wil haar wetgeving helder en eenvoudig maken. Vlaanderen heeft immers nood aan minder, maar vooral betere wetten en regels.

Twee jaar ervaring leert dat op het vlak van het havenbeleid er vooral nood is aan juridisch-technische vereenvoudiging (verhogen van leesbaarheid, onderlinge coherentie van regelgeving en vooral een grotere eenduidigheid van de regelgeving). Daarom heeft de gewestelijke havencommissaris het initiatief genomen voor een werkgroep "technische amendementen" waar in samenwerking met AWZ en de havenbedrijven voorstellen van amendementen worden uitgewerkt om het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten overzichtelijker en eenduidiger te maken.

7.4 De samenwerking tussen de Vlaamse administratie en de havenbedrijven

Ondanks de vele overlegfora waar verantwoordelijken van de Vlaamse administratie en de havenbedrijven elkaar op een constructieve manier weten te vinden, zijn er de voorbije jaren ook spanningen ontstaan tussen de Vlaamse administratie en de havenbedrijven. Die spanningen hebben enerzijds te maken met interpretatieverschillen m.b.t. het havendecreet en de uitvoeringsbesluiten en anderzijds met de steeds complexer wordende budgettaire procedures die meebrengen dat pas laat op het jaar de volledige budgettaire enveloppe voor het Vlaams havenbeleid gekend is.

Om daaraan in de mate van het mogelijke te verhelpen is op initiatief van de gewestelijke havencommissaris het "**D.G.-overleg**" opgestart tussen de directeurs-generaal van AWZ, de havenbedrijven en de gewestelijke havencommissaris. Zo'n vier keer per jaar worden op dit overleg die punten besproken die voor de samenwerking tussen AWZ en de havenbedrijven van strategisch belang zijn (zoals het Fysisch Investeringsprogramma, de voorstellen van amendementen op het havendecreet, de herziening van de uitvoeringsbesluiten, de aanpak van de Langetermijnvisie voor de Vlaamse zeehavens, het gemeenschappelijk nautisch beheer, e.a.).

In het licht van het Beter Bestuurlijk Beleid is dit "D.G.-overleg" ondertussen omgedoopt tot de "Overlegraad Havens – Vlaams gewest".

NETWERKVORMING

Netwerken is een werkwoord. Als gewestelijk havencommissariaat is het belangrijk om een functioneel netwerk van contacten uit te bouwen om als boswachter en als signaalgever goed werk te kunnen leveren.

8.1 Het ministerie van de Vlaamse gemeenschap

Binnen het ministerie van de Vlaamse gemeenschap is **AWZ** een functioneel bevoorrechte partner, omdat het gros van de dossiers waarop de gewestelijke havencommissaris toezicht moet uitoefenen ook door AWZ behandeld wordt. Naast de vele informele contacten, neemt het gewestelijk havencommissariaat dan ook deel aan een reeks specifieke overleg- en werkvergaderingen met de collega's van AWZ (zoals het intern havenoverleg en de werkgroepen "Havenkapiteindiensten", "Samenwerking havenbedrijven", de Plangroep en Stuurgroep Langetermijnvisie voor de Vlaamse Zeehavens, enz.).

De contacten met andere administraties van het ministerie van de Vlaamse gemeenschap zijn minder frequent en hebben zich nog te zeer beperkt tot een aantal punctuele dossiers (m.b.t. het stadsvernieuwingsfonds, economische investeringssteun, incubatiecentra, publiek-private samenwerking, het voorstel van nieuw Vlaams gemeentedecreet, enz.).

8.2 De havenbedrijven

De contacten met de havenbedrijven zijn zeer intens. Enerzijds via de raden van bestuur, maar anderzijds ook via het DG-overleg en diverse werkgroepen (rond thema's zoals het nieuw Vlaams gemeentedecreet, de vervreemding van domeingoederen, het alternatief afwegingskader, enz.).

De preventieve aanpak die het gewestelijk havencommissariaat verkiest boven een repressief optreden vergt ook veel informele contacten. In een sfeer van openheid en wederzijds respect wordt er naar gestreefd om de letter en de geest van het havendecreet maximaal na te leven.

8.3 De maritieme en logistieke wereld

De relaties met de maritieme en logistieke wereld zijn een zaak van de vier publieke havenbedrijven. Het gewestelijk havencommissariaat heeft daar slechts op twee vlakken direct mee te maken:

- ❑ alle activiteiten van de havenbedrijven die de uitoefening van de havenbestuurlijke bevoegdheden rechtstreeks of onrechtstreeks bevorderen (zoals het oprichten van ondernemingen bvb.), mogen de gelijkheid tussen eenzelfde groep van havengebruikers niet verstoren,
- ❑ indien de tarieven die aan de havengebruikers aangerekend worden kennelijk indruisen tegen het algemeen belang of tegen een eerlijke concurrentie tussen de havenbedrijven, moet de gewestelijke havencommissaris die voorleggen aan de concertatiecommissie.

In afgeleide orde zijn goede informatieve contacten met de maritieme en logistieke wereld natuurlijk wel belangrijk om een constructieve rol te kunnen spelen als signaalgever op het vlak van de samenwerking tussen de Vlaamse havens en de Langetermijnvisie voor de Vlaamse zeehavens.

Naast de deelname aan studiedagen en colloquia (bvb. "Bereikbaarheid van de Vlaamse Zeehavens", "Stilstaan bij Mobiliteit", "Duurzame ontwikkeling havens", "Workshop

Langetermijnvisie",...) heeft dat in de afgelopen periode ook geresulteerd in een eigen inhoudelijke bijdrage aan studiedagen van o.m.:

- ❑ AMRIE: "Seaports and sustainable transport" – 29 november 2001,
- ❑ SERV: "Beweging in de koerier- en expressector" – 4 december 2001,
- ❑ Subregionale Tewerkstellingscomités Halle-Vilvoorde en Mechelen: "Meer dan vervoer alleen" – 24 mei 2002,
- ❑ Zeehaven Brugge: "De Vlaamse havens: vertroeteld of vertrapt? Een gezamenlijke zoektocht naar een gulden middenweg" – 12 maart 2003.

8.4 Andere toezichtsinstaties

Naast het toezicht door de gewestelijke havencommissaris treffen we in het havendecreet nog diverse andere bepalingen aan m.b.t. de controle op de havenbedrijven. De boekhouding van de havenbedrijven wordt gevoerd volgens de wetgeving op de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen. In elk havenbedrijf wordt de jaarrekening dan ook gecontroleerd en geïviseerd door **een college van commissarissen**.

- ❑ De boekhouding van de havenbedrijven wordt gevoerd volgens de wetgeving op de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen. In elk havenbedrijf wordt de jaarrekening dan ook gecontroleerd en geïviseerd door een college van commissarissen.
- ❑ De beslissingen van de havenbedrijven om uitrustingsinfrastructuur (kaaimuren, steigers, landingsbruggen, interne ontsluitingswegen, ...) die door het Vlaams gewest gesubsidieerd werd en binnen het havengebied ligt, te vervreemden of te hypothekeer, hebben de goedkeuring nodig van **de Vlaamse regering**. Deze vorm van bijzonder administratief toezicht geldt ook voor de beslissingen van de havenbedrijven om toelagen of giften van publieke overheden en publiekrechtelijke instellingen te aanvaarden.

Als een havenbedrijf subsidies of medefinanciering aanvraagt voor een investeringsproject, is ook het advies nodig van **de Inspectie van Financiën** vooraleer de Vlaamse regering kan beslissen. De betrokken inspecteur van financiën gaat daarbij de wettigheid, regelmatigheid, doelmatigheid, kostenefficiëntie en budgettaire inpasbaarheid na.

De externe controle gebeurt door **het Rekenhof** dat a priori de wettigheid en de regelmatigheid nagaat en a posteriori de naleving van de beginselen van zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Deze diverse toezichtsinstaties werken grotendeels complementair, wat niet wegneemt dat er toch een gebrek is aan overleg. Om daaraan te verhelpen, heeft het gewestelijk havencommissariaat alvast een volledige inventaris opgesteld van alle toezichtsinstaties die de gelijke werkingsvoorwaarden voor de vier Vlaamse havenbedrijven moeten helpen garanderen.

In navolging van de workshop "Regeringscommissarissen" die het gewestelijk havencommissariaat op 13 december 2002 georganiseerd heeft, zal begin 2004 een workshop "Toezichtsinstaties" georganiseerd worden om het toezicht op de havenbedrijven te optimaliseren.

BIJLAGEN

9.1 Medewerkers gewestelijk havencommissariaat

Toon Colpaert (° 02 09 1949) is sinds 1 juli 2001 aangesteld als **gewestelijke havencommissaris**. Hij is econoom van opleiding en heeft voordien ervaring opgedaan op het terrein van het sociaal overleg, het federaal parlement, de NMBS en de havensector.

Stefan Coolsaet (° 14 04 1972) is sinds 1 juni 2002 jurist bij het gewestelijk havencommissariaat. Hij was voordien werkzaam als adviseur bij het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie en als wetenschappelijk medewerker bij het Centrum voor Intellectuele Rechten (KULeuven).

Joke Lievens (° 12 06 1979) is sinds 16 april 2003 **econoom** bij het gewestelijk havencommissariaat. Zij studeerde in 2002 af als licentiaat Toegepaste Economische Wetenschappen en werkte tot voor kort als econoom op de afdeling Controlling van de Metro/Makro-groep.

Peggy Geeraerts (° 02 07 1971) is na enkele jaren dienst in de privé-sector overgestapt naar het ministerie van de Vlaamse gemeenschap, nl. de havencel van de administratie Waterwegen en Zeewezen. Op 1 juli 2001 zette zij de stap naar het **secretariaat** van het gewestelijk havencommissariaat.

9.2 Relevante decreten en uitvoeringsbesluiten

- Decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens, B.S. 8 april 1999, 11442, gewijzigd bij decreet van 22 december 1999 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000, B.S. 30 december 1999, en bij decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002, B.S. 29 december 2001
- Besluit van de Vlaamse regering van 12 januari 2001 betreffende de bevoegdheid, de samenstelling en de werking van de Vlaamse Havencommissie, B.S. 15 maart 2001, 8200
- Besluit van de Vlaamse regering van 12 januari 2001 houdende de organisatie en de werking van de subregionale overlegorganen, B.S. 9 februari 2001, 3603
- Besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2001 betreffende het voorkeepsrecht van de havenbedrijven, B.S. 29 mei 2001, 17837
- Besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 houdende de aanduiding van de voorlopige begrenzing van de havengebieden, B.S. 1 november 2001, 37982
- Besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 houdende de aanduiding van de maritieme toegangswegen en de bestanddelen van de haveninfrastructuur, B.S. 31 oktober 2001, 37736
- Besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 betreffende de voorwaarden voor en de procedures tot toekenning, wijziging en intrekking van projectgebonden subsidies en medefinanciering aan de havenbedrijven, alsmede betreffende de subsidie- en medefinancieringspercentages, B.S. 30 augustus 2001, 29407

- ❑ Besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1993 betreffende het subsidiëringsbeleid van de investeringen in de zeehavens, B.S. 3 februari 1994, 2246
- ❑ Besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 betreffende de medefinanciering van de instandhouding, met inbegrip van het verwerken van de specie, en het onderhoud van het gedeelte van de maritieme toegangsweg waaraan aanmeerinstallaties voor zee- en binnenschepen gelegen zijn met het oog op de overslag van goederen of het vervoer van personen, B.S. 9 oktober 2001, 34389
- ❑ Besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 betreffende de bepalingen inzake het toekennen van subsidies aan de havenbedrijven ten behoeve van de havenkapiteinsdiensten die expliciet kunnen worden toegewezen aan de verkeersafwikkeling, de veiligheid en de vrijwaring van het milieu, B.S. 13 oktober 2001, 35653

9.3 Beschikbare publicaties en documenten

- ❑ "Ports and sustainable transport" – Toon Colpaert, november 2001.
- ❑ "Van A. tot Z. – Opportuniteiten en bedreigingen voor de samenwerking tussen de Vlaamse havens" – Toon Colpaert - maart 2002.
- ❑ "Flanders Logistics: internationale trends in transport en logistiek" – Toon Colpaert, mei 2002.
- ❑ "Havens, vertroeteld of vertrap" – Toon Colpaert, maart 2003.
- ❑ "De opdrachten van de gewestelijke havencommissaris: een voorbeeld van behoorlijke regelgeving?" – Stefan Coolsaet, juni 2003.
- ❑ "De (her)waardering van het sociaal-economisch belang van onze havens" – Toon Colpaert, juli 2003.
- ❑ Schema van de werkingsvoorwaarden voor de havenbedrijven – juli 2003.

9.4 Contactgegevens

Ministerie van de Vlaamse gemeenschap
 Gewestelijk havencommissariaat
 Graaf de Ferrarisgebouw
 Koning Albert II-laan 20, bus 5
 1000 Brussel
 Fax: 02 553 77 16

Toon Colpaert:	tel.: 02 553 75 81 email: toon.colpaert@lin.vlaanderen.be
Stefan Coolsaet:	tel.: 02 553 77 62 email: stefan.coolsaet@lin.vlaanderen.be
Joke Lievens:	tel.: 02 553 77 62 email: joke.lievens@lin.vlaanderen.be
Peggy Geeraerts:	tel.: 02 553 75 81 email: peggy.geeraerts@lin.vlaanderen.be

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Samenstelling

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Gewestelijk havencommissariaat
Toon Colpaert, Directeur-generaal

Verantwoordelijk uitgever

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Leefmilieu en Infrastructuur
Ir. Jan Strubbe, Directeur-generaal
Koning Albert II-laan 20, 1000 Brussel

Fotografie

Andre Weyts, afdeling Logistiek, Digitale Drukkerij
Patrick Hendrickx en ir. Herbert Smitz
"Havenbedrijf Antwerpen, Havenbedrijf Gent,
Havenbedrijf Oostende, Havenbedrijf Zeebrugge"

Grafische vormgeving

Departement Leefmilieu en Infrastructuur
Afdeling Logistiek, Digitale Drukkerij
Nadia De Braekeler

Druk

Afdeling Logistiek- Digitale Drukkerij

Depotnummer D/2004/3241/025

Uitgave Februari 2004

